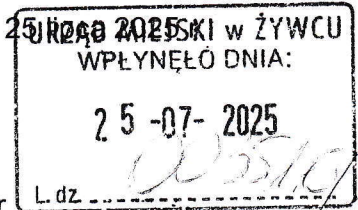

ŚLĄSKI WOJEWÓDZKI INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

DBIN.7023.602.2025.MG.KK.MS

Bielsko-Biała, dnia 25 lipca 2025 r.

Pan Antoni Szlagor
Burmistrz Miasta Żywca
Rynek 2
34-300 Żywiec

ZARZĄDZENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 425) oraz ustaleń kontroli w Urzędzie Miasta w Żywcu, ul. Rynek 2, 34-300 Żywiec, przeprowadzonej w dniach od 13.05.2025 r. do 27.06.2025 r., udokumentowanych protokołem kontroli nr BIB 149/2025

ZARZĄDZAM

1. Prowadzić ewidencje przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych w sposób umożliwiający przeprowadzenie kontroli częstotliwości ich opróżniania.
Termin realizacji: na bieżąco.
2. Rzetelnie sporządzać sprawozdanie dotyczące gospodarowania nieczystościami ciekłymi za poprzedni rok kalendarzowy.
Termin realizacji: na bieżąco.
3. Terminowo przysyłać do wojewódzkiego inspektoratu ochrony środowiska oraz do właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wolnego Wody Polskie sprawozdanie dotyczące gospodarowania nieczystościami ciekłymi za poprzedni rok kalendarzowy.
Termin realizacji: na bieżąco.
4. Prowadzić czynności kontrolne gospodarowania nieczystościami płynnymi w sposób określony w przepisach prawa oraz na podstawie rzetelnie opracowanego planu kontroli określającego co najmniej wykaz podmiotów podlegających kontroli w okresie kontrolowanym.
Termin realizacji: na bieżąco.
5. Organizować zastępcze opróżnianie zbiorników bezodpływowych oraz osadników przydomowych oczyszczalni ścieków, w przypadku właścicieli, którzy nie zawarli umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych oraz osadników przydomowych oczyszczalni ścieków z uprawnionymi do prowadzenia takiej działalności podmiotami.
Termin realizacji: na bieżąco.

6. Prowadzić odpowiedni nadzór i kontrolę przestrzegania oraz stosowania przepisów ustawy utrzymani czystości i porządku w gminach poprzez kontrolę jakości i nadzór nad rzetelnością prowadzonej dokumentacji.

Termin realizacji: na bieżąco.

7. Wykonywać ponowne kontrole w terminie do 6 miesięcy, w przypadku gdy w trakcie kontroli w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach lub w zakresie przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych, zostaną stwierdzone nieprawidłowości w przedmiocie przestrzegania zapisów uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze woj. śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Termin realizacji: na bieżąco.

8. Dokonać korekty w zakresie efektu rzeczowego dla zadania Programu Ochrony Powietrza (POP) o Kodzie działania PL2405_KPP w POP z 2020 r., w sprawozdaniach za 2023, 2024 i w sprawozdaniu końcowym za 2020-2023, złożonych do WIOŚ oraz do właściwego marszałka województwa.

Termin realizacji: niezwłocznie, nie później niż do 10 września 2025 r.

9. Terminowo realizować działania określone w Planie Działań Krótkoterminowych (PDK) polegające na przeprowadzaniu wymaganej liczby kontroli spalania paliw, odpadów i pozostałości roślinnych w trakcie każdej doby trwania poziomu II i poziomu III.

Termin realizacji: na bieżąco.

10. Zaprzestać eksploatacji miejscowych ogrzewaczy powietrza, stosowanych w budynkach użyteczności publicznej, będących w zasobach Gminy Żywiec, wbrew zapisom uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze woj. śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Termin realizacji: niezwłocznie.

Wyznaczam termin przesłania pisemnej informacji o zakresie podjętych i zrealizowanych działań służących wyeliminowaniu wskazanych w zarządzeniu naruszeń do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach Delegatura w Bielsku-Białej, ul. Partyzantów 117, 43-316 Bielsko-Biała, na dzień 30 września 2025 r.

UZASADNIENIE

Na podstawie ustaleń kontroli w Urzędzie Miasta w Żywcu, ul. Rynek 2, 34-300 Żywiec, przeprowadzonej przez inspektorów Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach – Delegatura w Bielsku-Białej w dniach od 13.05.2025 r. do 27.06.2025 r. z przerwami, udokumentowanych protokołem kontroli nr BIB 149/2025, stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania wymagań ochrony środowiska. W związku z powyższym Kierownik Delegatury WIOŚ w Bielsku-Białej, działający z upoważnienia Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, zarządził w pkt 1-10 ich usunięcie.

Zaznacza się jednocześnie, iż w dniu zakończenia kontroli, tj. 27.06.2025 r. Burmistrz Miasta Żywca odmówił podpisania protokołu oraz poinformował, że w ustawowym terminie 7 dni

od daty zakończenia czynności kontrolnych wniesie stosowne uwagi do ustaleń zawartych w protokole kontroli. W piśmie z dnia 4.07.2025 r., tj. terminowo, Burmistrz Miasta Żywca ustosunkował się do treści protokołu kontroli i złożył wyjaśnienia. Organ do wyjaśnień kontrolowanego odniesie się w poszczególnych punktach zarządzenia pokontrolnego.

Ad 1

Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 733) - dalej ucpg, gmina zobowiązana jest do prowadzenia ewidencji w formie umożliwiającej przekazywanie informacji w postaci elektronicznej:

- zbiorników bezodpływowych, w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej,
- przydomowych oczyszczalni ścieków (dalej POŚ), w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej,
- aktualnych informacji wymaganych w sprawozdaniu, zawartych w art. 3 ust. 5 ucpg, tj.
 - liczbie zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni na terenie gminy,
 - liczbie właścicieli nieruchomości, od których odebrano nieczystości ciekłe, oraz liczbie osób zameldowanych pod adresem nieruchomości, na której znajduje się dany zbiornik bezodpływowy lub dana przydomowa oczyszczalnia ścieków,
 - liczbie zawartych umów korzystania z usług opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków,
 - liczbie zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków, których opróżnianie zorganizowała gmina,
 - częstotliwości opróżniania zbiornika bezodpływowego lub osadnika w instalacji przydomowej oczyszczalni ścieków,
 - ilości nieczystości ciekłych odebranych z obszaru gminy w podziale na nieczystości ciekłe bytowe oraz przemysłowe,
 - ilości wody pobranej przez użytkowników niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej,
 - stacjach zlewnych, do których przekazane zostały odebrane z terenu gminy nieczystości ciekłe,
 - liczbie przeprowadzonych kontroli umów na wywóz nieczystości ciekłych i przedsiębiorców odbierających nieczystości ciekłe z terenu gminy.

Ponadto ewidencja powinna uwzględniać informacje dotyczące ostatnio udokumentowanej realizacji obowiązku w zakresie opróżniania tych instalacji, tj. nazwę firmy świadczącej usługę wywozu nieczystości ciekłych, datę zawarcia umowy na wywóz nieczystości ciekłych oraz datę realizacji usługi w zakresie wywozu nieczystości ciekłych. Powyższe informacje gmina może między innymi pozyskać w wyniku przeprowadzenia kontroli wynikającej z art. 6 ust. 5a w związku z art. 6 ust. 5aa ucpg i ze sprawozdań kwartalnych składanych przez przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na wywóz i opróżnianie nieczystości ciekłych (art. 9 ucpg).

Burmistrz ma obowiązek na bieżąco aktualizować ww. ewidencję, w szczególności w przypadku zaistnienia zmian w zakresie wskazanym w art. 3 ust. 5 ucpg. Ewidencja za dany rok musi być zgodna z ostatnim sprawozdaniem rocznym składanym przez gminy na podstawie art. 3 ust. 5 i 6 ucpg.

Kontrola wykazała, że Burmistrz Miasta Żywca prowadzi ewidencję w postaci dwóch arkuszy w wersji elektronicznej w sposób oddzielny dla nieruchomości korzystających ze zbiorników bezodpływowych oraz dla nieruchomości korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, że zarówno ewidencja zbiorników bezodpływowych jak i przydomowych oczyszczalni ścieków zawiera nierzetelne i niespójne dane zarówno w stosunku zachowania ciągłości historycznej zawartych w niej danych, jak i klasyfikacji danej nieruchomości.

Ponadto ustalono, że ewidencja zbiorników bezodpływowych nie zawiera informacji dot.:

1. liczby osób zamieszkałych na terenie danej nieruchomości, które są pozyskiwane w trakcie kontroli;
2. liczby zawartych umów korzystania z usług opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków;
3. daty zawarcia umowy i nazwy przedsiębiorcy, z którym tę umowę zawarto;
4. liczby właścicieli nieruchomości, od których odebrano nieczystości ciekłe, oraz liczby osób zameldowanych pod adresem nieruchomości, na której znajduje się dany zbiornik bezodpływowy lub dana przydomowa oczyszczalnia ścieków;
5. liczby zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków, których opróżnianie zorganizowała gmina;
6. ilości nieczystości ciekłych odebranych z obszaru gminy w podziale na nieczystości ciekłe bytowe oraz przemysłowe;
7. ilości wody pobranej przez użytkowników niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej;
8. stacji zlewnych, do których przekazane zostały odebrane z terenu gminy nieczystości ciekłe;
10. pojemności zbiorników (tylko dla 16 na 232 nieruchomości), technologii wykonania zbiornika (tylko dla 17 na 232 nieruchomości);
11. statusu budynku (zamieszkały, niezamieszkały, usługowy, inny).

Analogicznie ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków nie zawiera informacji dot.

1. liczby osób zamieszkałych na terenie danej nieruchomości, które są pozyskiwane w trakcie kontroli (RLM inatacji);
2. liczby zawartych umów korzystania z usług opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków;
3. daty zawarcia umowy i nazwy przedsiębiorcy, z którym tę umowę zawarto;
4. liczby właścicieli nieruchomości, od których odebrano nieczystości ciekłe, oraz liczby osób zameldowanych pod adresem nieruchomości, na której znajduje się dany zbiornik bezodpływowy lub dana przydomowa oczyszczalnia ścieków;
5. liczby zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków, których opróżnianie zorganizowała gmina;
6. ilości nieczystości ciekłych odebranych z obszaru gminy w podziale na nieczystości ciekłe bytowe oraz przemysłowe;
7. ilości wody pobranej przez użytkowników niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej;
8. stacji zlewnych, do których przekazane zostały odebrane z terenu gminy nieczystości ciekłe;
10. danych technicznych zastosowanej instalacji celem weryfikacji dochowania obowiązku wynikającego z § 7 ust. 7 uchwały Rady Miejskiej w Żywcu nr

XLVIII/345/2021 z dnia 28 października 2021 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Żywiec - (typ oczyszczalni, pojemność zbiornika, rodzaj odbiornika, rok uruchomienia, zalecenia instrukcji obsługi);
11. statusu budynku (zamieszkały, niezamieszkały, usługowy, inny).

Obowiązek w punkcie 1 wynika z art. 3 ust. 3 ustawy dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

W pkt B ppkt 2 pisma z 4.07.2025 r. Burmistrz Miasta Żywca podnosi, że różnice pomiędzy ewidencją, a sprawozdaniem są naturalną konsekwencją różnych celów i źródeł danych. Rozbieżności pomiędzy ilościami wykazanymi w sprawozdaniach, a ewidencją wynikają z faktu, że:

- ewidencja zbiorników i oczyszczalni prowadzona przez gminę zawiera dane zgłoszone przez właścicieli nieruchomości, często z opóźnieniem lub bez aktualizacji,
- sprawozdania roczne bazują na danych z działalności operacyjnej przedsiębiorców, które obejmują także zgłoszenia nieujęte jeszcze w ewidencji lub nieujawnione przez właścicieli zbiorników,
- część nieczystości może pochodzić z nieruchomości niezgłoszonych lub spoza formalnie zgłoszonych adresów, co wpływa na rozbieżność między bazą ewidencyjną, a rzeczywistym strumieniem ścieków.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 ucpg Burmistrz Miasta Żywca ma obowiązek prowadzić ewidencję w ww. zakresie, która zgodnie z pkt 4 obejmuje dane stanowiące podstawę do sporządzenia sprawozdania zgodnie z wymogami art. 3 ust. 5 ucpg. Wobec powyższego zebrane z różnych źródeł (w tym wskazanych powyżej) dane winny być zebrane jako całość w ewidencji i stanowić spójne oraz wiarygodne źródło pozwalające na sporządzenie tego sprawozdania. W piśmie 24.07.2025 r. Burmistrz wskazał, że ewidencja nie zawiera wszystkich wymaganych ustawą danych niezbędnych do sporządzenia i weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach przekazywanych do WIOŚ oraz Wód Polskich.

Ponadto w pkt B ppkt 1 swojego pisma Burmistrz Miasta Żywca podnosi, że dane ze sprawozdań odzwierciedlają informacje pozyskane od przedsiębiorców prowadzących działalność asenizacyjną. Sprawozdania roczne za lata 2023 i 2024 zostały sporządzone na podstawie zbiorczych danych przekazanych przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 1 ucpg. Dane te są przekazywane do gminy na podstawie obowiązku wynikającego z przepisów prawa miejscowego oraz zapisów zezwoleń. Informuje również, że Miasto nie ma prawnego ani technicznego narzędzia do weryfikacji każdego pojedynczego kursu asenizacyjnego, dlatego sprawozdanie opiera się na deklarowanych przez wykonawców danych, które zostały przekazane w terminie i zweryfikowane formalnie pod względem spójności.

Ujawnione w trakcie kontroli rozbieżności pomiędzy wartościami wykazanymi w przedłożonych rocznych sprawozdaniach, a przedłożoną ewidencją z ostatniego dnia danego roku potwierdzają, że zawarte w ewidencji informacje są sporządzane w sposób nierzetelny, tj. nie zawierają pełnych danych wykazanych w sprawozdaniu z uwzględnieniem wszystkich posiadanych informacji.

W pkt B ppkt 3 przesłanego pisma Burmistrz Miasta Żywca podnosi fakt niejasności w komunikacji w trakcie czynności kontrolnych w zakresie uzyskania kopii aktualnej ewidencji.

W dniu rozpoczęcia kontroli, tj. 13.05.2025 r. w trakcie spotkania z przedstawicielem kontrolowanego podmiotu została omówiona przekazana lista zagadnień przewidywanych do sporządzenia protokołu kontroli. Lista zawierała również wykaz dokumentacji, która winna zostać zweryfikowana zgodnie z celami kontroli WIOŚ. W korespondencji z dnia 30.05.2025 r. kontrolowany poprosił o uszczegółowienie zagadnienia nr 5. Ewidencja aktualnych informacji wskazanych w art. 3 ust. 5 ucpg (tj. przekazywanych w sprawozdaniu z gospodarowania nieczystościami ciekłymi do WIOŚ). W odpowiedzi z dnia 3.06.2025 r. doprecyzowano tematykę wymaganych w kontroli informacji w postaci rozwiniętego pytania oraz jednoznacznej prośby o kopię aktualnej dokumentacji, tj. „Czy informacje zebrane w rocznym sprawozdaniu zgodnie z wymogami informacji wskazanych w art. 3 ust. 5 ucpg są aktualizowane na bieżąco w postaci ewidencji (arkusza)? Jeśli tak to proszę o kopię takiej aktualnej ewidencji.” W odpowiedzi na powyższe w dniu 9.06.2025 r. przedstawiciel gminy poinformował, że „Informacje zebrane w rocznym sprawozdaniu zgodnie z art. 3 ust. 5 ucpg są aktualizowane raz na kwartał, za wyjątkiem informacji o liczbie właścicieli nieruchomości, od których odebrano nieczystości ciekłe oraz liczbie osób zameldowanych pod adresem nieruchomości, na której znajduje się dany zbiornik bezodpływowy lub dana przydomowa oczyszczalnia ścieków; liczbie zawartych umów; ilości wody pobranej przez użytkowników niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej, które aktualizowane są raz w roku. Kopie ewidencji zostały przesłane poprzednim pismem.” Do powyższej informacji nie został dołączony plik zawierający aktualną ewidencję na czerwiec 2025 r., ani na pierwszy kwartał 2025 r. W poprzednim piśmie przekazane były kopie ewidencji na koniec 2023 i 2024 r.

W pkt B ppkt 5 pisma z 4.07.2025 r. Burmistrz Miasta Żywca informuje, że w rocznym sprawozdaniu zawarto informacje dot. ilości ścieków odebranych ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków zlokalizowanych na terenie miasta Żywca uzupełnione o ilości ścieków pochodzących z przenośnych toalet. Powyższe zgodnie z przekazaniem stanowiskiem jest przyczyną rozbieżności wykazanych w trakcie kontroli względem danych zawartych w ewidencji w tym zakresie.

W trakcie kontroli zweryfikowano dane przekazane w sprawozdaniach pod kątem zgodności z prowadzoną ewidencją na ostatni dzień danego roku. Powyższe wątpliwości zostały przedstawione drogą korespondencyjną w dniu 10.06.2025 r. Do czasu zakończenia kontroli mimo poruszanych różnych kwestii zarówno drogą elektroniczną, jak i w rozmowie telefonicznej, kontrolowany nie ustosunkował się do powyższych rozbieżności do końca trwania kontroli. Stanowisko wyrażone przez Burmistrza w piśmie potwierdza jednoznacznie, że ewidencja nie zawiera kompletnych tzn. rzetelnych informacji, na podstawie których sporządzono sprawozdanie. Ewidencja jednoznacznie powinna uwzględniać dane o ilości ścieków pochodzących z toalet przenośnych.

Wobec powyższego stanowisko Burmistrza opisane w pkt C przedmiotowego pisma w sprawie bieżącej aktualizacji prowadzonej przez Miasto ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków rozmija się z ustaleniami kontroli oraz wymogami przewidzianymi w ucpg. Ustawa nie przewiduje prowadzenia na bieżąco wersji roboczej ewidencji tylko dokumentu będącego w obrocie prawnym. W trakcie kontroli

wykazano również znaczące rozbieżności gromadzonych w ewidencji danych względem wymogów ustawy oraz ich jakości w dokumentacji przedłożonej za poprzednie lata uznawanej przez kontrolowany podmiot za wersje w obrocie prawnym.

Ponadto zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 425), przy wykonywaniu kontroli przestrzegania wymagań ochrony środowiska inspektor uprawniony jest m.in. do: żądania pisemnych lub ustnych informacji i żądania okazania dokumentów, w tym dokumentów finansowych i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli. Wobec powyższego kontrolowany miał obowiązek udostępnić wszelkie istniejące dane i dokumenty mające związek z tematyką kontroli, w tym przypadku aktualną ewidencją.

Analogicznie w punkcie D przesłanego pisma Burmistrz Miasta Żywca podnosi racjonalność i rzetelność prowadzonej ewidencji. Podkreśla złożoność procesu pozyskiwania wymaganych danych oraz utrudniony proces weryfikacji zgromadzonych danych co skutkuje rozłożonym w czasie procesem tworzenia ewidencji.

W trakcie kontroli ustalono jednoznacznie, że mimo zebranych z różnych źródeł danych, nie są one na bieżąco w sposób czytelny wprowadzone do ewidencji. Zgodnie z informacjami przekazywanymi przez Burmistrza, dane gromadzone są w wielu miejscach i systemach (np. MPWiK) co nie wypełnia obowiązków wynikających z ucpg. Ponadto pozyskane w kontrolach przeprowadzanych przez straż miejską dane nie są na bieżąco wprowadzane do ewidencji. Informacje uzyskane w trakcie czynności w terenie jako wiarygodne i rzeczywiste powinny być podstawą do weryfikacji i uaktualnienia pozyskanych z innych źródeł danych zawartych w jednym czytelnym miejscu – ewidencji.

Powyższe skutecznie utrudnia lub nawet wyklucza poprawne i oparte o rzetelne oraz wiarygodne dane typowanie nieruchomości do kontroli, planowanie ich cykliczności, analizę częstotliwości wywozów, wykrywanie nieprawidłowości oraz realizację obowiązków wynikających z art. 3 ust. 5 i 6 ucpg.

Podobnie w pkt E pisma Burmistrz po raz kolejny wskazuje, że ewidencja zawiera dane wymagane w art. 3 ust 5 ucpg. W trakcie kontroli jednoznacznie ustalono, że prowadzona przez gminę ewidencja nie zawiera danych wymaganych przez ucpg. Powyższe opisano w protokole kontroli oraz w ww. stanowisku organu.

Ad 2

W trakcie kontroli stwierdzono występowanie rozbieżności pomiędzy informacjami zawartymi w sprawozdaniach, a informacjami zawartymi w przedłożonej w kontroli ewidencji, tj. brak szeregu informacji niezawartych w sprawozdaniu, a potwierdzonych i gromadzonych w postaci ewidencji. Ponadto ustalono, że same sprawozdania zawierają niespójne i rozbieżne dane względem informacji zawartych w odrębnych kolumnach przedłożonych tabel zarówno względem informacji zawartych w tym samym sprawozdaniu, jak i w sprawozdaniu za poprzedni okres. Przykładowo przedłożone sprawozdanie za 2024 r. nie uwzględnia informacji zawartych w poprzednim sprawozdaniu za 2023 r. w zakresie zawartych umów.

Wobec ustaleń kontroli stwierdzono, że Burmistrz Miasta Żywca w kontrolowanym okresie nie przeprowadził żadnej kontroli w rozumieniu art. 6 ust. 5aa ucpg. Prowadzone przez organ czynności na 102 nieruchomościach położonych na terenie gminy związane były jedynie

ze zbieraniem informacji w zakresie wskazanym w art. 6 ust. 5a ucpg. W świetle powyższego wszelkie opisane w protokole informacje przekazane przez Burmistrza Miasta Żywca o przeprowadzeniu kontroli w tym zakresie można rozumieć jako zbieranie informacji oraz stosownej dokumentacji na wskazanych w zarządzeniach Burmistrza Miasta Żywca wzorach protokołów kontroli.

Ustalono również, że dane wykazane w sprawozdaniach nie zostały jednoznacznie udokumentowane w przedłożonej ewidencji. Burmistrz Miasta Żywca nie posiada rzetelnych informacji dot. rzeczywistej ilości zawartych umów, o których mowa w art. 3 ust. 5 pkt 3 ucpg.

Obowiązek w punkcie 2 wynika z art. 3 ust. 5 ustawy dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

W pkt A przesłanego pisma z 4.07.2025 r. Burmistrz podnosi fakt, że ścieki asenizacyjne trafiają wprost do funkcjonujących oczyszczalni ścieków, które posiadają zintegrowane punkty zlewne zlokalizowane na tym samym terenie i pod tym samym adresem co instalacje technologiczne oczyszczania ścieków. Wobec powyższego Burmistrz Miasta Żywca rozumie stacje zlewne jako niezależne punkty pośrednie lub zbiorcze punkty odbioru ścieków wobec czego nie występuje obowiązek wykazywania nieistniejących stacji zlewnych w sprawozdaniu rocznym przekazywanym do WIOŚ i Wód Polskich.

W trakcie kontroli ustalono, że w przekazanych sprawozdaniach w kolumnach „nazwy i adresy stacji zlewnych, do których dostarczono nieczystości ciekłe ze zbiorników bezodpływowych: zainstalowanych na terenie gminy oraz mieszczących się poza granicami gminy sprawozdającej” widnieje informacja – „nie dotyczy”. Biorąc pod uwagę wyrażony wprost w art. 3 ust. 5 pkt 8 ucpg wymóg dot. przekazywania informacji o stacjach zlewnych, wskazanych w sprawozdaniach dla kilku sieci kanalizacyjnych, do których mogą być wywożone ścieki z terenu gminy transportem asenizacyjnym organ uznał, że sieci te nie posiadają stacji zlewnych w lokalizacjach, w których znajdują się oczyszczalnie ścieków, i do których zostaną wprowadzone przywiezione ścieki z terenu gminy Żywiec.

Wobec powyższego należy podkreślić fakt, że ustawa nie przewiduje wymogu gromadzenia informacji o oczyszczalniach ścieków natomiast wprost wymaga takich informacji dotyczących istniejących stacji zlewnych nawet jeśli znajdują się one na terenie oczyszczalni ścieków i są one z nią ściśle zintegrowane. Z formalnego punktu widzenia ucpg nakłada więc obowiązek wykazywania w sprawozdaniu danych o punkcie, do którego fizycznie wprowadzane są ścieki z transportu asenizacyjnego, a nie o instalacji służącej do ich oczyszczania. Zawarte w przesyłanej tabeli sprawozdania informacje dotyczące oczyszczalni ścieków stanowią więc jedynie niezbędne do uzyskania pełnego obrazu dane uzupełniające do wymaganej w ustawie informacji o miejscu, do którego wprowadzane są ścieki asenizacyjne. Kontrolowany w piśmie sam zauważa, że na terenie oczyszczalni ścieków funkcjonują tj. istnieją zintegrowane stacje zlewne, które należy wymienić w sprawozdaniu zgodnie z wymogami ustawy.

W pkt B pisma Burmistrz podnosi szereg argumentów dot. rzetelności danych zawartych w przedłożonych rocznych sprawozdaniach. Wyjaśnienia do większości z nich znajdują się w uzasadnieniu do pkt 1 niniejszego zarządzenia.

Reasumując, Burmistrz ma obowiązek na bieżąco aktualizować ewidencję, w szczególności w przypadku zaistnienia zmian w zakresie wskazanym w art. 3 ust. 5 ucpg. Ewidencja za dany rok musi być zgodna z wymagalnym sprawozdaniem rocznym składanym przez gminy na podstawie art. 3 ust. 5 i 6 ucpg za ten okres. W trakcie kontroli ustalono szereg rozbieżności danych zawartych w sprawozdaniach i prowadzonej ewidencji, co podważa rzetelność sprawozdania.

Ad 3

Zgodnie art. 3 ust. 6 ucpg począwszy od 2023 roku gmina jest zobowiązana do przekazania wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska oraz właściwemu dyrektorowi regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie sprawozdania dotyczącego gospodarowania nieczystościami ciekłymi, nie później niż do końca kwietnia danego roku, za poprzedni rok kalendarzowy.

W trakcie kontroli ustalono, że Burmistrz Miasta Żywca złożył sprawozdanie do WIOŚ za rok 2024 drogą elektroniczną w dniu 7.05.2025 r., tj. po wymaganym w ustawie terminie.

W pkt B ust. 4 pisma z 4.07.2025 r. Burmistrz informuje o braku naruszenia art. 3 ust. 6 ucpg – obowiązek został wykonany. Sprawozdania za lata 2023 i 2024 przekazane zostały w wymaganym terminie do WIOŚ oraz do Wód Polskich. W trakcie kontroli ustalono jednoznacznie, że sprawozdanie za 2024 r. zostało przekazane do WIOŚ dopiero w dniu 7.05.2025 r.

Ad 4

Zgodnie z art. 6 ust. 5aa ucpg – wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany prowadzić kontrole, o których mowa w ust. 5a, co najmniej raz na dwa lata, zgodnie z planem kontroli, określającym co najmniej wykaz podmiotów podlegających kontroli w okresie kontrolowanym.

Pierwszy dwuletni cykl kontroli rozpoczął się 9.08.2022 r. oraz zakończył 8.08.2024 r., kolejny cykl kontrolny trwa od 9.08.2024 r. i zostanie zakończony 8.08.2026 r.

Na podstawie powyższych przepisów kontrolowana jednostka sporządziła plany kontroli właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków. Plany kontroli zostały umocowane:

- Zarządzeniem Burmistrza Miasta Żywca Nr BOB.0050.60.2023.IOŚ z dnia 4.04.2023 r. w sprawie przeprowadzenia kontroli zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Miasta Żywca;
- Zarządzeniem Burmistrza Miasta Żywca Nr BOB.0050.71.2025.IOŚ z dnia 15.04.2025 r. w sprawie przeprowadzenia kontroli zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Miasta Żywca.

W trakcie kontroli ustalono, że Plan kontroli właścicieli nieruchomości (osoby fizyczne oraz podmioty gospodarcze) obejmuje okres od 2023 r. do końca 2024 r., natomiast I dwuletni okres kontrolny wyznaczony ustawą ucpg obejmuje okres od 09.08.2022 r. do 08.08.2024 r. Z dniem 9.08.2024 r. rozpoczął się II dwuletni okres kontrolny, który zakończy się 8.08.2026 r. Zgodnie z §2 Zarządzenia Burmistrza Miasta Żywca nr BOB.0050.71.2025.IOŚ z dnia 15.04.2025 r. obejmuje kontrole właścicieli nieruchomości (osoby fizyczne oraz podmioty

gospodarcze) przeprowadzone od 15.04.2025 r. do 31.12.2026 r. Opracowane plany kontroli właścicieli nieruchomości posiadających zbiorniki bezodpływowe (osoby fizyczne oraz podmioty gospodarcze) obejmują częściowo zarówno I jak i II oraz III dwuletni okres kontrolny.

Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1549 z późn zm.) - pierwszy dwuletni okres na przeprowadzenie kontroli zgodnie z planem kontroli, o którym mowa w art. 6 ust. 5aa ustawy zmienianej w art. 2, liczy się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Ponadto w trakcie kontroli ustalono, że opracowane przez Burmistrza Miasta Żywca plany kontroli realizacji obowiązków właścicieli nieruchomości (niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej) w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych zawierają ogólne informacje dot. kontroli właścicieli nieruchomości położonych przy 102 wymienionych ulicach miasta. Plany nie zawierają szczegółowych danych o kontrolowanych podmiotach, tj. wykazu podmiotów podlegających kontroli w okresie kontrolowanym.

W ocenie organu pod pojęciem „podmiotu” należy rozumieć konkretny adres, pod którym znajduje się dany zbiornik czy oczyszczalnia. Dany podmiot posiada szereg obowiązków wynikających z przepisów prawa w tym np. opróżniania zbiorników bezodpływowych zgodnie z regulaminem gminy. Wykazanie w planie kontroli w sposób zbiorowy np. właściciele nieruchomości położonych przy ul. Brackiej, jako zbiorowości nie można utożsamiać z pomiotem wskazanym wprost w ewidencji na mocy art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 ucpg ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Plany nie zawierają informacji dot. adresu danej nieruchomości oraz czy na danej nieruchomości ścieki odprowadzane są do zbiornika bezodpływowego czy do środowiska poprzez oczyszczalnię ścieków. Ponadto z planu nie wynika ilość podmiotów zaplanowana przez Burmistrza do przeprowadzenia kontroli, co uniemożliwia weryfikację stopnia realizacji planu w danym założonym w nim okresie oraz czy dana nieruchomość jest ujęta w planie w sposób cykliczny zgodnie z wymogami ustawy.

W trakcie kontroli ustalono również, że Burmistrz Miasta Żywca prowadził czynności kontrolne na podstawie art. 6 ust. 5a i 5aa ucpg z pominięciem obowiązków wynikających z art. 6 ust. 5a pkt 1 i 2:

- posiadania umów, o których mowa w art. 6 ust. 1;
- zgodność postanowień umów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, z wymaganiami określonymi w regulaminie oraz ze sposobem określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4a ust. 1;

oraz z pominięciem obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 5aa, tj. bez prawidłowego planu kontroli, określającego co najmniej wykaz podmiotów podlegających kontroli w okresie kontrolowanym.

Obowiązek w punkcie 4 wynika z art. 6 ust. 5aa ucpg.

W pkt F i G pisma z 4.07.2025 r. Burmistrz Miasta Żywca podnosi, że z art. 6 ust. 5aa ucpg wynika obowiązek przeprowadzenia przez gminę cyklicznej kontroli wszystkich zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków usytuowanych na jej terenie.

Argumentuje, że plan obejmujący wszystkie podmioty posiadające ww. urządzenia powiełaby ewidencję co jest nieracjonalnym działaniem.

Należy zauważyć, że przywołany powyżej art. 6 ust. 5aa ucpg wskazuje na obowiązek podejmowania przez organ gminy cyklicznej kontroli (co najmniej raz na dwa lata) właścicieli nieruchomości w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości. W gestii gminy jest określenie ilości podmiotów poddawanych tejże kontroli, a informacja ta powinna zostać określona w formie wykazu podmiotów w opracowanym planie kontroli. Ponadto celem omawianego przepisu jest określenie częstotliwości podejmowania działań kontrolnych przez organ gminy, a nie określenie minimalnej częstotliwości kontroli właścicieli nieruchomości wyposażonych w indywidualne systemy oczyszczania ścieków, tj. zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Na takie podejście wskazuje konieczność zamieszczania w planie kontroli wykazu podmiotów podlegających kontroli w okresie kontrolowanym. W przypadku, w którym daną kontrolą miałyby być objęte wszystkie podmioty z obszaru gminy, wyszczególnienie tej kwestii w przepisie byłoby niezasadne. W istocie stało by to w opozycji z zasadą racjonalności ustawodawcy przy tworzeniu prawa.

Zaznaczyć należy, iż plan kontroli w postaci wykazu podmiotów nie musi obejmować wszystkich mieszkańców gminy, których nieruchomość wyposażona jest w zbiornik bezodpływowy lub przydomową oczyszczalnię ścieków, gdyż zgodnie z przepisami ucpg, to gmina decyduje o skali tejże kontroli w celu prowadzenia poprawnej gospodarki ściekowej na jej obszarze. Obowiązkiem gminy jest sporządzenie planu kontroli obejmującego wykaz podmiotów podlegających kontroli i przeprowadzenie tychże kontroli w danym okresie. Wprowadzenie obowiązku regularnych kontroli w cyklach dwuletnich ma na celu zapewnienie, że właściciele nieruchomości wyposażonych w indywidualne systemy oczyszczania przestrzegają przepisów dotyczących zgodnego z prawem pozbywania się nieczystości ciekłych, jak również są gwarantem przyczyniającym się do skuteczniejszego zarządzania ściekami na terenie gminy. Wobec powyższego, każda z gmin w sierpniu 2022 r. zobowiązana została do przeprowadzenia i zakończenia pierwszego cyklu kontroli właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków zgodnie z wykazem podmiotów poddanych kontroli do sierpnia 2024 r.

Jednocześnie należy zauważyć, że kontrolowany w 2023 r. ujawnił 157 nieruchomości nie posiadających stosownych umów oraz odpowiednio w 2024 r. wykazał 162 takie nieruchomości. Zgodnie z wyjaśnieniami przedstawiciela kontrolowanej gminy:

„W przypadkach ujawnienia nieprawidłowości w zakresie gospodarowania ciekłymi odpadami komunalnymi Straż Miejska w Żywcu stosowała głównie postępowania mandatowe, zobowiązując jednocześnie do postępowania zgodnego z obowiązującymi przepisami. Nie były zorganizowane „zastępcze wywozy” wobec nieruchomości, z których nie odebrano nieczystości ciekłych i nie były one ujęte w planie kontroli.”

W pkt H pisma z 4.07.2025 r. Burmistrz Miasta Żywca podnosi, że w trakcie kontroli przeprowadzonych przez Straż Miejską na podstawie art. 6 ust. 5a ucpg każdorazowo kontrolowane było posiadanie umów oraz dowodów uiszczenia opłat.

W trakcie kontroli ustalono, że w 10 skontrolowanych przez WIOŚ dokumentacjach z kontroli w postaci wypełnionych formularzy opartych na wzorze określonym w stosownym zarządzeniu Burmistrza Miasta Żywca nie zawarto informacji dot. wyników kontroli w zakresie posiadania umów. Należy zauważyć, że na zastosowanym wzorze formularza protokołu kontroli określono w pkt 5 ust. 2 zakres przedmiotowy kontroli w postaci stwierdzenia posiadania przez właścicieli nieruchomości umowy zawartej z przedsiębiorcą świadczącym usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacji przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych na terenie Miasta Żywca, jednocześnie wzór tego dokumentu nie wymaga od prowadzącego czynności obligatoryjnego zbierania informacji dot. umów na ww. usługi. Możliwe jest nieobligatoryjne stwierdzenie naruszenia w tym zakresie oraz dołączenie kopii zgłoszenia do ewidencji jako załącznika. Brak jest we wzorze protokołu pól, które w sposób obligatoryjny egzekwowałyby obowiązek weryfikacji zawartej umowy poprzez umieszczenie w protokole kontroli zebranych istotnych informacji o tej umowie.

Kontrolujący obligatoryjnie poprzez wymóg określony w pkt 8 i 9 wzoru protokołu kontroli każdorazowo weryfikował dowody ponoszonych opłat za usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych w okresie ostatnich 12 miesięcy oraz adekwatnie weryfikowane były dowody ponoszenia opłat za usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych w okresie ostatnich 24 miesięcy.

Ponadto w trakcie kontroli ustalono, że pomimo uzyskania informacji w postaci protokołu kontroli w danej lokalizacji, ewidencja pozostała niezaktualizowana do stanu zgodnego z rzeczywistością nawet dla kontroli przeprowadzonych historycznie, tj. przed 2025 r. W piśmie Burmistrz podnosi fakt, że rozbieżności z ewidencją mają charakter techniczny związany z opóźnieniami i cyklicznym (tj. kwartalnym), zbiorczym aktualizowaniu danych.

Wzięte pod szczególną uwagę w trakcie kontroli WIOŚ 10 protokołów kontroli stanowi reprezentatywną próbę wszystkich przeprowadzonych w okresie cyklu kontrolnego kontroli posiadaczy zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Biorąc pod uwagę stwierdzone nieprawidłowości analiza większej ilości protokołów nie zmieniłaby w sposób znaczący wniosków dotyczących sposobu prowadzenia czynności w terenie oraz dalszego postępowania z zebranymi informacjami. Należy zauważyć, że przepisy prawa nakładają obowiązek zachowania odpowiednich standardów jakościowych oraz staranności w każdym pojedynczym przypadku. Stwierdzenie nieprawidłowości nawet w niewielkiej części dokumentacji nie daje podstaw by uznać, że stwierdzone nieprawidłowości nie miały miejsca lub są nieistotne.

W trakcie kontroli ustalono również, że wzór załącznika do zarządzeń Burmistrza Miasta Żywca w postaci zgłoszenia do ewidencji zbiorników bezodpływowych (szamb) lub przydomowych oczyszczalni ścieków zawiera ankietę dot. m.in. danych technicznych zbiorników bezodpływowych (pojemność, technologia wykonania), poś (pojemność, przepustowość, typ, rok budowy), oraz podstawowe informacje dot. umowy na wywóz nieczystości ciekłych (data zawarcia umowy, nazwa podmiotu świadczącego usługi w tym zakresie, częstotliwość wywozu i datę ostatniego wywozu). Powyższe informacje stanowią wprost wypełnienie obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 5a ucpg. Zgodnie z informacją udzieloną przez kontrolowanego dokument ten nie jest wykorzystywany w sposób

obligatoryjny w trakcie kontroli. Stanowi on dokument dla mieszkańców, którzy samodzielnie zgłaszają ww. urządzenia.

Dane zawarte w zgłoszeniu winny w sposób niezwłoczny być udostępnione w jednolitym systemie ewidencji celem uaktualnienia istniejących w niej danych oraz umożliwienia weryfikacji zgłoszenia w trakcie czynności w terenie.

W piśmie z 4.07.2025 r. Burmistrz podnosi fakt, że dane ze zgłoszenia lub ich brak nie warunkują kierunku prowadzenia czynności w terenie. Zdaniem WIOŚ mogą one jednak mieć istotny wpływ na sposób jej prowadzenia i ułatwić prace Straży Miejskiej w problematycznych przypadkach.

Ponadto w pkt. I piśmie z 4.07.2025 r. Burmistrz Miasta Żywca informuje wprost:

„Z dokumentacji przedstawionej przez Miasto Żywiec jasno wynika, że Straż Miejska prowadziła kontrole obejmujące:

- weryfikację fizyczną zbiorników lub POŚ,
- weryfikację opłat za wywóz nieczystości za ostatnie 12–24 miesiące (wzór protokołu zawiera te punkty – zob. pkt 8 i 9),
- w niektórych przypadkach także sprawdzenie umowy lub jej istnienia.”

Powyższe jednoznacznie potwierdza ustalenia kontroli, że realizacja obowiązku wynikająca z art. 6 ust. 5a pkt 1 i 2 ucpg nie była obligatoryjna w trakcie czynności kontrolnych prowadzonych przez Straż Miejską. Przedłożona dokumentacja kontrolna nie zawierała niezbędnej informacji o zawartych umowach zarówno w postaci stosownej notatki w protokole kontroli ani w postaci załączników do protokołu (kopia zgłoszenia, kopia umowy). Kontrolowany nie posiada więc żadnych dowodów, że przeprowadzone czynności w terenie realnie obejmowały kontrolę posiadania umów w opisanych w protokole kontroli przypadkach.

Ad 5

W trakcie kontroli ustalono, że część nieruchomości na terenie Miasta Żywca wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków nie posiada stosownej umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 ucpg. Analiza przesłanych sprawozdań za 2023 i 2024 r. wykazała, że kontrolowany w 2023 r. ujawnił 157 nieruchomości nie posiadających stosownych umów oraz odpowiednio w 2024 r. wykazano 162 takie nieruchomości. Zgodnie z wyjaśnieniami przedstawiciela kontrolowanej gminy:

„W przypadkach ujawnienia nieprawidłowości w zakresie gospodarowania ciekłymi odpadami komunalnymi Straż Miejska w Żywcu stosowała głównie postępowania mandatowe, zobowiązując jednocześnie do postępowania zgodnego z obowiązującymi przepisami. Nie były zorganizowane „zastępcze wywozy” wobec nieruchomości, z których nie odebrano nieczystości ciekłych i nie były one ujęte w planie kontroli.”

Ponadto „Burmistrz Miasta Żywca nie wydawał z urzędu decyzje o opłatach i terminach udostępnienia zbiorników do opróżnienia – art. 6 ust. 7 ucpg.”

W pkt J i K pisma z 4.07.2025 r. Burmistrz Miasta Żywca wskazuje, że obowiązek gminy z art. 6 ust. 6 ucpg ma charakter subsydiarny (pomocniczy), nie automatyczny. Brak decyzji z art. 6 ust. 7 ucpg i tzw. „zastępczego wywozu” nie oznacza naruszenia prawa, jeśli gmina działała w trybie egzekwowania obowiązku, a nie jego przejmowania. Zgodnie z art. 6 ust. 6

i 7 ucpg, gmina może podjąć działania z urzędu dopiero wtedy, gdy zawiodą inne środki – np. wezwania, kontrole, mandaty.

Odnosząc się do powyższego, wskazać należy, iż zgodnie z art. 6 ust. 6 ucpg gmina jest obowiązana zorganizować odbieranie odpadów komunalnych oraz opróżnianie zbiorników bezodpływowych i osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów, o których mowa w ust. 1.

Natomiast ust. 7 wskazuje, że wójt, burmistrz, prezydent miasta wydaje z urzędu decyzję, w której ustala:

- 1) obowiązek uiszczania opłat za odbieranie odpadów komunalnych lub opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków;
- 2) wysokość opłat wyliczonych z zastosowaniem stawek, o których mowa w ust. 2;
- 3) terminy uiszczania opłat, o których mowa w pkt 1;
- 4) sposób i terminy udostępniania pojemników, zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków w celu ich opróżnienia lub worków w celu ich odebrania.

Powyższe przepisy nie wskazują alternatywnej ścieżki postępowania, tym działań poprzedzających realizację przepisu.

Ad 6

Zgodnie z art. 9u ust. 1 ucpg wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów ustawy.

1a. W stosunku do podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany prowadzić kontrolę, o której mowa w ust. 1, co najmniej raz na dwa lata.

2. Do kontroli, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy art. 379 i art. 380 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

W trakcie kontroli ustalono szereg nieprawidłowości związanych z rzetelnym, systematycznym, przejrzystym i jakościowym prowadzeniem ewidencji na potrzeby dochowania obowiązku wynikającego z art. 3 ust. 3 ucpg, nierzetelną i nieterminową sprawozdawczością wynikającą z art. 3 ust. 5 i 6 ucpg oraz niewypełnieniem obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 5aa ucpg. Ustalono, że Burmistrz Miasta Żywca nie prowadził odpowiedniego nadzoru nad realizacją ww. obowiązków.

Ad 7

Kontrola wykazała, że zadanie o Kodzie PL2405_KPP nie zostało w pełni zrealizowane w okresie 2024-2025 (do dnia 25.06.2025 r.), ponieważ w przypadku 60 kontroli przeprowadzonych w 2024 r. (54 kontroli palenisk + 6 kontroli spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi), w wyniku których wykazano nieprawidłowość (wykroczenie), Gmina miała obowiązek przeprowadzić ponowną kontrolę w terminie do 6 miesięcy, co nie zostało wykonane do dnia 25.06.2025 r.

Obowiązek określono w tabeli nr 123 wg aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla terenu województwa”, przyjętego uchwałą nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia

29 czerwca 2020 r., ogłoszonej w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego poz. 8625 z dnia 28 listopada 2023 r. uchwałą nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 r. i brzmi on następująco: „jeśli w wyniku przeprowadzonej kontroli wykazano nieprawidłowość, gmina ma obowiązek przeprowadzić ponowną kontrolę w terminie do 6 miesięcy”.

Burmistrz Miasta Żywca w pkt Ł ppkt 1 i ppkt 2 pisma z 4 lipca 2025 r. podniósł m.in., że „Gmina Żywiec realizowała zadanie o Kodzie PL2405_KPP, ponieważ w 2024 r. przeprowadziła 140, z czego tylko 60 zakończyło się wykazaniem nieprawidłowości. To oznacza, że obowiązek ponownej kontroli dotyczy niewielkiego odsetka przypadków, a nie całości. Według Burmistrza Gmina nie zaniechała realizacji zadania, lecz wobec braku wystarczających zasobów kadrowych – odroczyła wykonanie powtórnych kontroli do III kwartału 2025 roku, co zostało jednoznacznie zadeklarowane przez Burmistrza”. Dodatkowo Burmistrz wskazał w ww. piśmie, że „przepis POP o kontroli ponownej w ciągu 6 miesięcy ma charakter organizacyjno-wskaźnikowy, a nie normatywno-prawny”.

Wskazać należy, że zgodnie z aktualizacją „Programu ochrony powietrza dla terenu województwa”, przyjętego uchwałą nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r., ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego poz. 8625 z dnia 28 listopada 2023 r. uchwałą nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 r., w tabeli nr 123 wprowadzony został zapis: „jeśli w wyniku przeprowadzonej kontroli wykazano nieprawidłowość, gmina ma obowiązek przeprowadzić ponowną kontrolę w terminie do 6 miesięcy”. W związku z tym, że ww. aktualizacja POP obowiązuje od 1.01.2024 r., w przypadku kontroli, które zostały wykonane od tej daty i wykazały nieprawidłowość, Gmina miała obowiązek przeprowadzić ponowną kontrolę w terminie do 6 miesięcy, co nie zostało wykonane do dnia 25.06.2025 r. POP nie zawiera wyłączenia od ww. obowiązku.

Ad 8

Analiza protokołów z przeprowadzonych przez Straż Miejską kontroli palenisk i zakazu spalania odpadów za lata 2023-2025, jak i analiza sprawozdań za 2023, 2024 r., wykazała że Gmina Żywiec jako efekt rzeczowy realizacji zadania o kodzie PL2405_KPP, tj. ilość kontroli rutynowych przeprowadzonych w ciągu roku, wykazywała zarówno kontrole rutynowe, jak i alertowe (prowadzone w związku z wystąpieniem POZIOMU II lub POZIOMU III). W związku z powyższym wszystkie sprawozdania z realizacji POP za okres 2023-2024, należy skorygować w tym zakresie, a korekty przesłać do marszałka oraz do WIOŚ. Burmistrz Miasta Żywca pkt Ł ppkt 4 pisma z 4 lipca 2025 r. wskazał m.in., że „sprawozdania z realizacji POP były zgodne z rzeczywistością, a wskazane korekty mają charakter formalny i są wdrażane”.

Organ zgadza się z tym, że niniejsza nieprawidłowość w sprawozdaniach, wskazana w trakcie kontroli, ma wyłącznie charakter porządkowy.

Obowiązek w pkt 8 wynika z zapisów punktu 2.2. „Monitorowanie realizacji Programu” ww. POP.

Ad 9

Podczas kontroli ustalono, że Burmistrz Miasta Żywca nie dotrzymał terminów realizacji działań określonych w Planie Działań Krótkoterminowych (PDK) w trakcie wystąpienia alertów, tj. w następujących dniach obowiązywania poziomu II – 8.11.2024 r., 26.12.2024 r., 28.12.2024 r., 19.01.2025 r. oraz w trakcie trwania poziomu III – 29.12.2024 r. poprzez nieosiągnięcie wymaganego wskaźnika monitorowania, tj.: minimalnej liczby przeprowadzonych kontroli spalania paliw, odpadów i pozostałości roślinnych w trakcie trwania alarmu, wynoszącego 2 kontrole w ciągu każdej doby trwania POZIOMU II, dla gmin < 50 tysięcy mieszkańców oraz 5 kontroli w ciągu każdej doby trwania POZIOMU III, dla gmin < 50 tysięcy mieszkańców.

Obowiązek wskazany w punkcie 9 zarządzenia wynika z zapisów zawartych w pkt 1.12.4 w związku z pkt 1.12.3 Programu Ochrony Powietrza (POP) zatwierdzonego uchwałą nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. po aktualizacji z 2023 r.

Burmistrz Miasta Żywca w piśmie z dnia 4.07.2025 r. poinformował Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach, iż nie otrzymał powiadomienia dot. alertu w dniu 8.11.2024 r. zaznaczając, iż „W dniu 8.11.2024 r. nie było informacji o ogłoszeniu poziomu II dla Miasta Żywiec i powiatu żywieckiego”. Wskazać należy, że Departament Monitoringu Środowiska GIOŚ wydał Powiadomienie o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu informowania dla pyłu zawieszzonego PM10 w powietrzu dla powiatu żywieckiego w dniu 8.11.2024 r. – znak powiadomienia: DMS-KA.731.2.32.2024. Powiadomienie jest ogólnodostępne na stronie internetowej Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Burmistrz Żywca w przedmiotowym piśmie poinformował również, że alert dla dnia 29.12.2024 r. został przesłany z opóźnieniem pisząc „w dniu 29.12.2024 r. alert o poziomie III dotarł dopiero 30.12.2024 r., a działania zostały wtedy podjęte zgodnie z procedurą”. Wskazać należy, że ww. komunikat dla trwania poziomu III w dniu 29.12.2024 r. został opublikowany na stronie internetowej GIOŚ tego samego dnia, zgodnie z informacją zamieszczoną w komunikacie data jego wydania to 29.12.2024 r. – znak powiadomienia: DMS-KA.731.2.42.2024.

Burmistrz Miasta Żywca w przedmiotowym stanowisku odniósł się także do kwestii przeprowadzenia kontroli interwencyjnych w trakcie trwania alertów obowiązujących w święta i dni ustawowo wolne od pracy pisząc „Brak działań w dni ustawowo wolne od pracy (np. 26.12, 28.12) wynika nie z zaniedbania, lecz z obiektywnych uwarunkowań kadrowych i finansowych. Zarzut, że Burmistrz Miasta Żywca nie zorganizował działań operacyjnych w wybrane dni świąteczne lub wolne od pracy, nie znajduje podstaw prawnych ani faktycznych, ponieważ:

- Straż Miejska w Żywcu funkcjonuje zgodnie z regulaminem pracy zatwierdzonym przez pracodawcę, który nie przewiduje pełnienia służby w dni ustawowo wolne od pracy ani w święta państwowe,
- obsada w tych dniach ogranicza się wyłącznie do dyżurów interwencyjnych (dyżury te nie obejmują działań planowych, takich jak kontrole POP)...

Wskazać należy, że zgodnie z aktualizacją „Programu ochrony powietrza dla terenu województwa”, przyjętego uchwałą nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r., ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego poz. 8625 z dnia 28 listopada 2023 r. uchwałą nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 r. wprowadzony został zapis „W przypadku gdy poziom alertowy ogłaszany jest w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy lub 24 grudnia lub 31 grudnia, w gminach gdzie nie ma straży miejskiej, kontrole można przeprowadzić w następnym dniu roboczym, który nie jest ustawowo wolny od pracy, ani sobotą, ani 24 grudnia, ani 31 grudnia”. Zgodnie z powyższym, gminy które posiadają straż miejską zobligowane są do przeprowadzenia kontroli w dniu wystąpienia alertu, nawet jeżeli odnosi się on do dni ustawowo wolnych od pracy oraz do świąt.

Zaznaczyć należy również, że kontrole realizowane w trakcie trwania poziomu II i poziomu III nie są kontrolami planowymi, lecz interwencyjnymi wynikającymi z ogłoszenia ww. poziomów alarmowania, a więc powinny być prowadzone przez straż miejską w ramach tzw. dyżurów interwencyjnych, które jak przyznał Burmistrz Żywca pełnione są przez Straż Miejską w Żywcu.

Ad 10

Kontrola wykazała, że kontrolowany w kilkunastu budynkach użyteczności publicznej należących do Gminy Żywiec, eksploatuje źródła ciepła (miejscowe ogrzewacze powietrza), co do których Gmina Żywiec nie posiada danych o roku produkcji i mocy cieplnej. Gmina Żywiec nie przedstawiła również żadnych dokumentów potwierdzających, że ww. miejscowe ogrzewacze powietrza (np. piec kaflowy, trzon kuchenny, kominek), osiągają sprawność cieplną na poziomie co najmniej 80 % lub, że zostały wyposażone w urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu do wartości określonych w punkcie 2 lit. a załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 roku, w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

Obowiązek w pkt 10 wynika z zapisów uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017r. w sprawie wprowadzenia na obszarze woj. śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Burmistrz Miasta Żywca w pkt L pisma z 4 lipca 2025 r. przedstawił m.in. następujące wyjaśnienia w tej kwestii „główną przyczyną opóźnień w realizacji części działań POP, w szczególności tych dotyczących wymiany nieefektywnych źródeł ciepła, było ograniczenie i czasowe wstrzymanie kluczowego rządowego programu wsparcia, jakim jest „Czyste Powietrze”. Likwidacja przestarzałych miejscowych źródeł ciepła (m.in. kominków, piecy kaflowych, kuchni węglowych o niskiej sprawności) wiąże się z koniecznością poniesienia znacznych kosztów, których nie zapewniono”.

Analiza danych przedstawionych przez Gminę Żywiec w trakcie kontroli wykazała, że w większości budynków użyteczności publicznej należących do Gminy, nie są już eksploatowane źródła ciepła niezgodne z wymogami ww. uchwały. Niemniej jednak w kilkunastu budynkach w dalszych ciągach eksploatowane są miejscowe ogrzewacze powietrza, dla których zgodnie z zapisami ww. uchwały, eksploatację należało zakończyć do 31.12.2022 r.

Obowiązek dotyczący składania informacji o realizacji zarządzeń pokontrolnych wynika z art. 12 ust.2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.

Pouczenie:

1. Zarządzeniem nie nałożono na kontrolowaną osobę fizyczną żadnych dodatkowych obowiązków poza tymi, które powinna realizować z mocy prawa lub posiadanych decyzji administracyjnych. Wydanie zarządzenia pokontrolnego przez Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska nie ogranicza uprawnień innych organów ochrony środowiska do wszczęcia innych postępowań przewidzianych prawem. Skierowanie zarządzenia pokontrolnego nie wyklucza zastosowania przez Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska innych działań administracyjno-prawnych.
2. Stosownie do art. 31 a ust. 1 i ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, kto w wyznaczonym terminie, nie informuje organu Inspekcji Ochrony Środowiska o zakresie wykonania zarządzenia pokontrolnego lub niezgodnie z prawdą informuje organ Inspekcji Ochrony Środowiska o wykonaniu zarządzenia pokontrolnego podlega karze aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny, na zasadach określonych w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia (j. t. Dz. U. z 2025 r. poz. 860).
3. Stosownie do art. 53 § 2 ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (j. t. Dz. U. z 2024 r. poz. 935 z późn. zm.) na zarządzenie pokontrolne Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, stronie przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach za pośrednictwem Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w terminie 30 dni od dnia, w którym strona dowiedziała się o wydaniu zarządzeń pokontrolnych.

Z upoważnienia Śląskiego Wojewódzkiego
Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach
mgr Joanna Paluch
Kierownik Delegatury
/dokument podpisano elektronicznie/

Otrzymują

- 1) adresat: /eDoręczenie/
- 2) a/a.